

Vlaams
Parlement

vergadering **C244 – WEL19**
zittingsjaar 2012-2013

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en
Armoedebeleid

van 18 juni 2013

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de opmars van nieuwe synthetische drugs en de nood aan voldoende aandacht binnen het preventiebeleid - 1798 (2012-2013)	3
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borght tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de financiële leefbaarheid van de palliatieve netwerken in Vlaanderen - 1817 (2012-2013)	
Vraag om uitleg van mevrouw Griet Coppé tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de hoge werkdruk in de palliatieve thuiszorg - 1922 (2012-2013)	
Vraag om uitleg van mevrouw Mia De Vits tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de extra werklast ten gevolge van de uitbreiding van de Euthanasiewet en de toename van het aantal euthanasieaangiften - 1925 (2012-2013)	5
Vraag om uitleg van mevrouw Mia De Vits tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanpak van eenzaamheid bij ouderen - 1923 (2012-2013)	11
Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de voorrangregeling binnen kinderopvanginitiatieven - 1931 (2012-2013)	16
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van de Borght tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over een bevraging van de woonzorgcentra inzake voorafgaande vergunningen - 1979 (2012-2013)	20
■	

Voorzitter: mevrouw Vera Van der Borght, ondervoorzitter

Vraag om uitleg van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de opmars van nieuwe synthetische drugs en de nood aan voldoende aandacht binnen het preventiebeleid - 1798 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Voorzitter, minister, collega's, het Europees Drugs Rapport 2013 is enkele dagen geleden gepubliceerd. Opnieuw wordt de bezorgdheid geformuleerd van de opmars van nieuwe psychoactieve stoffen, beter bekend als 'legal highs', omdat ze gemaakt worden van perfect legale basisstoffen. Omdat hun effect identiek is aan dat van bestaande, illegale drugs, wordt gesproken van een explosieve cocktail. Er is gebleken dat de productie van synthetische drugs in Europa sterk is gestegen. In vijf jaar tijd werden er 250 nieuwe soorten ontdekt.

Deze nieuwe trends en gevaren zetten de bestaande drugsaanpak onder druk, waarschuwt het Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving (EWDD). Minister, ik denk niet dat ik u daarvan moet overtuigen. Ook de nationale drugscoördinator bevestigt deze trend en stelt dat de drugs vooral populair zijn bij jongvolwassenen in het uitgaanscircuit.

Het EWDD wijst op de ernstige gevaren en vraagt de lidstaten om meer maatregelen te nemen. Ook binnen het preventiebeleid is het belangrijk hieraan aandacht te besteden en de nodige initiatieven te nemen om het preventiebeleid aan te passen aan de nieuwe trends.

Minister, het EWDD wijst op de ernstige gevaren op het vlak van de volksgezondheid naar aanleiding van de opmars van de zogenaamde 'legal highs' en vraagt dat de lidstaten maatregelen nemen, ook wat het preventiebeleid betreft. Wat is uw standpunt? Gaat u initiatieven nemen om hieraan de nodige aandacht te besteden? De nationale drugscoördinator stelt dat de drugs vooral populair zijn bij jongvolwassenen in het uitgaanscircuit. Het is dan ook belangrijk dat binnen het preventiebeleid bijzondere aandacht gaat naar deze doelgroep. Wat zult u hieraan doen?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Voorzitter, minister, collega's, ik wil me graag aansluiten bij de vraag van mevrouw Dillen. Het is inderdaad een zeer belangrijke problematiek. Iedere dag of iedere week is er op de markt wel een nieuwe vorm van synthetische drug te vinden – dat zeggen specialisten, want ik heb er zelf geen ervaring mee. De problematiek moet zeer serieus worden genomen en moet preventief zeer doelgericht worden aangepakt.

De partner in het drugspreventiebeleid is de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD). Ik heb nagekeken of dit al in hun jaarplanning is opgenomen. Ik vond er weinig over terug en ze verwijzen enkel naar de EU-strategie. Minister, wordt er effectief op ingezet? Mocht het niet zo zijn, kan het dan als een belangrijk actiepoint in het jaarplan 2014 van de VAD worden opgenomen?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, collega's, de opkomst van nieuwe synthetische drugs is een fenomeen dat al enkele jaren zorgen baart. Het is een relatief nieuw fenomeen en de juridische instrumenten zijn niet goed aangepast. Binnen de Algemene Cel Drugs zijn ondertussen verschillende initiatieven genomen om een efficiënt beleid te ontwikkelen, wat onlangs nog heeft geresulteerd in een wetsontwerp.

Ik ga u de inventaris besparen van de meetings die eraan gewijd zijn. In mei 2011 is er een Europese conferentie rond 'legal highs' geweest. In juni 2011 is het in de Algemene Cel Drugs besproken. De Interministeriële Conferentie Drugs heeft een strategische nota over legal highs gemaakt, met daarin een schets van het probleem en voorstellen voor acties, vooral op het juridische vlak. Er werd een wetsontwerp van Volksgezondheid en Justitie goedgekeurd op de

federale ministerraad. Dat wetsontwerp ligt momenteel voor advies bij de Raad van State, wat intussen zou moeten zijn gegeven. Het is de bedoeling om het eind van dit jaar goed te keuren.

Alhoewel het wetsontwerp een repressief karakter heeft, heeft het – zoals vaak – ook een preventief belang. De titel van het wetsontwerp is ‘aanpassing aan de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende middelen en psychotrope stoffen’. Probleem met de huidige wet was dat elke specifieke stof moest worden verboden, wat slecht werkte omdat de producenten snel en gemakkelijk één molecule konden aanpassen in hun product, wat maakte dat het zuiver juridisch gezien niet meer illegaal was. Met de voorgestelde wetswijziging wordt het onder meer mogelijk om stoffen te verbieden bij koninklijk besluit op basis van een generieke classificatie. Dat wil zeggen dat de basisstructuur van psychoactieve stoffen wordt verboden, ongeacht toegevoegde moleculen. Het wordt mogelijk om personen te bestraffen die voorbereidende handelingen stellen om deze stoffen aan te maken. Het wordt ook mogelijk om materialen en producten die in beslag worden genomen door het gerecht, onmiddellijk te vernietigen.

Het Vlaamse beleid besteedt al sinds begin de jaren 2000 aandacht aan het uitgaansmilieu als een aparte setting. De reden is dat het gebruik van alcohol en illegale drugs onder uitgaanders relatief hoog ligt, in vergelijking met de algemene bevolking, en ook omdat het gaat om een specifieke soort gemeenschap.

De VAD heeft een aantal methodieken ontwikkeld die op verschillende pijlers werken: het informeren van de doelgroep met zowel algemene als specifieke informatie over riskante producten op de markt – dat gebeurt door middel van flyers en informatie op websites, het early warning system –, het sensibiliseren en engageren van clubuitbaters om hun clubs gezonder te maken door informatie te geven en gratis water, personeel op te leiden op het gebied van drugsincidenten, voorzien in veilig vervoer enzovoort – wie een charter ondertekent, kan hiervoor een ‘Quality Nights’-label krijgen –, het sensibiliseren en engageren van peers, de omgeving van personen die gebruiken, om te letten op de gezondheid en de veiligheid van hun vrienden. Informatie over al deze initiatieven is te vinden op de website van de VAD.

Het ruimere kader om te werken aan het probleem van de legal highs is dus zeker aanwezig, en als het gaat over specifieke producten zoals mefedrone, dan wordt er ook nu al extra aandacht aan gegeven via de bestaande kanalen.

In de strategische nota rond dit onderwerp, opgemaakt door de Algemene Cel Drugsbeleid, werd al aangekaart dat werken aan preventie en hulpverlening een lastige kwestie is, omdat er zo weinig informatie beschikbaar is over het gebruik van deze stoffen, wat het moeilijk maakt om gerichte acties te ontwikkelen. Gebruikers zijn op dit moment weinig of niet gekend in de hulpverlening.

Niet-gerichte acties zijn gevaarlijk omdat we het risico lopen meer kwaad dan goed te doen. Het zou de aandacht kunnen richten op het bestaan van deze stoffen bij mensen die er niet bekend mee waren, en daardoor de verspreiding juist bevorderen. Meer informatie en meer expertise over gebruik en gebruikers verzamelen, blijft dus zeker nodig.

In de tussentijd kunnen we de aandacht voor dit probleem binnen de werking naar uitgaanders versterken. De meest relevante en veelbelovende methodiek voor dit soort problemen is peer support. Vrijwilligers uit de community zelf gaan ter plekke en informeren en sensibiliseren andere uitgaanders, vanuit een filosofie van schadebeperking.

Voor Vlaanderen zijn het vooral Vitalsounds en Breakline die dit opnemen. Tot op heden zijn deze organisaties niet gefinancierd door de Vlaamse Gemeenschap, wel met Europese en met lokale en provinciale middelen. Ze werken wel al jaren samen met de VAD en de rest van de Vlaamse actoren. Ze zijn op zoek naar structurele financiering, en het agentschap heeft binnenkort een informatief gesprek met hen, om meer zicht te krijgen op hun werking en hun vragen.

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Minister, ik ben blij, en het verrast me niet dat u zich hiermee bezighoudt. U stelt terecht dat werken aan preventie en hulpverlening op dit vlak bijzonder moeilijk is, maar ik zou er sterk op willen aandringen dit dossier op de voet te volgen. Ik hoor graag dat het sensibiliseren van clubuitbaters met een charter de nodige aandacht krijgt. Dat het heel delicaat is, daar treed ik u in bij. Het verhaal van die clubuitbaters is ook een beetje dubbel. Ze weten nu eenmaal welk soort jongeren ze in hun club mogen ontvangen. Zowel u als ikzelf als de leden van deze commissie beseffen dat het bewustzijn van de gevaren van die zogenaamde legal highs bijna niet aanwezig is.

Die jongeren zijn zich misschien – hopelijk, ik hoop dat uw preventiebeleid daarin is geslaagd – bewust van de gevaren van hard drugs, maar over al die nieuwe fenomenen gaan jongeren vrij vlot. Ze zijn zich niet altijd bewust van de mogelijke gevaren. Ik dring er daarom sterk op aan dat u dit probleem zeer nauwgezet opvolgt. Zeker in deze zomerperiode, want met de festivals staat een leuke tijd voor onze jongeren voor de deur. Ik hoop dat de VAD daar in de zomertijd extra aandacht aan besteedt en dat u hen wijst op de risico's ter zake.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Het feit dat er door een federaal legistiek initiatief een denormalisatie kan worden georganiseerd, is niet te onderschatten. We moeten een legale basis creëren om daartegen te kunnen ageren. Het is een pluim voor mijn federale collega's van Volksgezondheid en Justitie dat ze op basis van de Europese analyses bereid zijn gevonden een wetgevend initiatief te nemen. Laten we hopen dat het voor het einde van het jaar wordt goedgekeurd.

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Minister, het zal u misschien verwonderen van een oppositielid, maar dat is inderdaad een pluim voor uw federale collega's. Ik heb echter begrepen dat dat iets is voor het einde van het jaar. Dus de hele zomervakantie gaat er overheen. U weet evengoed als ik dat het net in die periode voor de jongeren allemaal wat lossier aan toegaat. Tegen het einde van het jaar pas mogen we de eerste initiatieven verwachten op het wetgevend vlak. Dat is nog lang. Daarom minister, dring ik erop aan dat het met een iets grotere snelheid kan gebeuren. Die bezorgdheid delen we.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borght tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de financiële leefbaarheid van de palliatieve netwerken in Vlaanderen
- 1817 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Griet Coppé tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de hoge werkdruk in de palliatieve thuiszorg
- 1922 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Mia De Vits tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de extra werklust ten gevolge van de uitbreiding van de Euthanasiewet en de toename van het aantal euthanasieaanvragen
- 1925 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: De financiering van de palliatieve netwerken en samenwerkingsverbanden is vrij complex omdat zowel Vlaanderen als de federale overheid een

deel van die financiering op zich neemt. De Vlaamse overheid erkent de palliatieve netwerken en kent ze een enveloppefinanciering toe voor de uitvoering van hun opdrachten. De organisaties krijgen dus de vrijheid om de loon- en werkingskosten zelf te bepalen. De enveloppefinanciering wordt wel afhankelijk gesteld van het aantal inwoners in hun werkingsgebied.

Erkende palliatieve netwerken worden door de Vlaamse overheid ook als palliatieve samenwerkingsverbanden erkend en de federale overheid financiert deze specifiek voor een coördinator en een halftijds klinisch psycholoog. Elk palliatief samenwerkingsverband moet beschikken over een multidisciplinaire begeleidingsequipe voor palliatieve verzorging. Deze equipes worden door het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) gefinancierd.

Ondanks de complexe federale en Vlaamse financiering staat het water veel palliatieve netwerken aan de lippen. Palliatieve zorg zit duidelijk in een stijgende lijn. Steeds meer Vlamingen doen er een beroep op in hun laatste levensfase. Dat is op zich uiteraard een goede zaak, maar de financiële leefbaarheid van de palliatieve netwerken komt daardoor wel onder druk te staan. Daarom pleitten ze al herhaaldelijk voor meer structurele financiering om hun takenpakket en zorgverlening naar behoren te kunnen blijven uitoefenen. Er is ten andere een voorstel van resolutie van de meerderheid waarin aan de Vlaamse Regering wordt gevraagd om “binnen de uitgetrokken budgetten prioriteit te geven aan palliatieve zorg, en in het bijzonder een toereikende subsidiëring uit te trekken voor de palliatieve netwerken”.

Minister, ik heb u hierover ook aangesproken bij de bespreking van de begroting 2013 eind vorig jaar, en u hebt toen beaamd dat de behoeften van de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen aanzienlijk zijn, maar dat als gevolg van een aantal besparingsopties het budget in 2013 niet wordt uitgebreid.

In antwoord op mijn schriftelijke vraag in januari 2013 gaf u een overzicht van de subsidies die Vlaanderen geeft aan de vijftien palliatieve netwerken evenals een overzicht van hun financiële situatie. Daaruit kunnen we afleiden dat er, ondanks een stijging van de Vlaamse subsidies tussen 2008 en 2012, toch tien palliatieve netwerken met een negatief saldo zijn, en dit tot eind 2011. De saldi eind 2012 waren toen uiteraard nog niet gekend. Hoewel er ook vijf zijn met een positief saldo en er intern heel wat verschillen zijn qua evolutie van de financiële situatie, wijst dit er volgens mij toch op dat er structurele financieringsproblemen zijn in de palliatieve netwerken.

U hebt al herhaaldelijk gesteld dat er door de aankomende staats Hervorming en de bevoegdheidsoverdracht van de palliatieve samenwerkingsverbanden en multidisciplinaire begeleidingsequipes naar de gemeenschappen het best gewacht kan worden met een nieuw regelgevend decretaal kader om de structurele financiering van de palliatieve netwerken in Vlaanderen te bewerkstelligen. Maar iedereen weet intussen dat de overdracht van die bevoegdheden en de inpassing en integratie ervan binnen het Vlaamse zorg- en welzijnsbeleid niet op een draffe zullen worden voltooid. Vlaanderen zal waarschijnlijk pas in 2015 of 2016 voluit met deze bevoegdheden aan de slag kunnen gaan om een eigen beleid uit te tekenen.

Gelet op het feit dat de geplande overdracht van de bevoegdheden pas binnen enkele jaren zal kunnen worden vertaald in een eigen regelgevend kader en structurele financiering voor palliatieve zorg in Vlaanderen, had ik graag geweten, minister, op welke manier u gedurende deze overgangsfase de palliatieve netwerken en de palliatieve samenwerkingsverbanden zult ondersteunen en omkaderen. Bent u bereid om hierover met de palliatieve netwerken rond de tafel te gaan zitten?

De voorzitter: Mevrouw Coppé heeft het woord.

Mevrouw Griet Coppé: Voorzitter, minister, collega's, meer dan ooit staat het levenseinde centraal in diverse academische publicaties, studies en getuigenbundels. Deze week zag ik zelfs hoe Domus Medica een aparte nieuwsbrief wijdde aan deze thematiek. Behalve voor

thema's zoals palliatieve sedatie, euthanasie en rouwverwerking, is er ook aandacht voor de belangrijke thematiek van palliatieve zorg en sterven bij het gezin. In het artikel 'Palliatieve zorg en sterven binnen het gezin. Hoe kan de huisarts falende situaties voorkomen?' schenkt Peter Pype aandacht aan de soms ongelukkige ziekenhuisopname vanwege een falende palliatieve thuiszorg.

Dat brengt me tot de actualiteit die deze week aan bod kwam in de schrijvende pers. De Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen trok, bij monde van Paul Vanden Berghe, aan de noodrem naar aanleiding van de eventuele uitbreiding van de Euthanasiewet. Hij gaf onder andere het voorbeeld dat in de regio Roeselare geen volledige vier voltijdse krachten zeven dagen op zeven moeten klaarstaan voor zowat 250.000 inwoners. In ziekenhuizen zijn er drie halftijdse krachten voor vijfhonderd bedden. Beide voorbeelden tonen aan dat 'levenseinde' een levend thema is binnen het zorgdebat.

Het gaat mijns inziens niet alleen om een uitbreiding van de Euthanasiewet als principe van het individu om over zijn levenseinde te mogen beschikken. Het is een lege wet als daar niet de zorg en dus de investering in zorg tegenover staan, om deze wens op een aansluitende menselijke en kwalitatieve manier gestalte te geven, zeker in deze precaire fase. Want laat ons duidelijk zijn: palliatieve teams leveren ook zorg en bijstand voor mensen die vragen om euthanasie.

Daarnaast gaat het ook om de kans op een begeleiding op een brede professionele basis en samen met mantelzorgers om de palliatieve thuiszorg tot een goed einde te brengen. Aangezien de palliatieve zorg grotendeels door de Vlaamse overheid wordt gefinancierd, is de vraag hoe de Vlaamse overheid hier, zeker na de volgende staats hervorming, aan tegemoet wil komen.

Minister, hoe kan de palliatieve zorg worden gefinancierd? De directe band met de betrokkene, zijn gezin en zijn familie is in deze levensfase essentieel. Hoe kan in deze gevallen in ondersteuning worden voorzien?

Hebt u zicht op de omvang van de stijging van de vraag indien de wet wordt verbreed? Hoe zult u deze stijging omzetten in bijkomende steun voor de palliatieve zorg en voor de federatie?

In welke bijkomende vormingsmodaliteiten voorziet u naar aanleiding van de verbreding van de wet voor de vrijwillige en de professionele medewerkers in de thuiszorg? Euthanasie is immers niet enkel een zaak tussen arts en patiënt. Vaak worden binnen de palliatieve zorgesquipes de eerste verkennende gesprekken gevoerd. Het euthanasieverlangen ontstaat vaak na een eerste palliatieve fase.

De voorzitter: Mevrouw De Vits heeft het woord.

Mevrouw Mia De Vits: Voorzitter, mijn vraag om uitleg ligt in de lijn van de vragen om uitleg die mevrouw Van der Borgh en mevrouw Coppé net hebben gesteld. We stellen vast dat het aantal euthanasieaangiften in ons land toeneemt.

De voorzitter van de Federale Controle- en Evaluatiecommissie Euthanasie schat dat het aantal euthanasiegevallen in ons land dit jaar met een kwart zal toenemen. Dit betekent dat er 350 gevallen meer dan vorig jaar zullen worden geregistreerd. Die evolutie vindt haar oorsprong vooral in Vlaanderen, waar 80 procent van de euthanasieaangiftes plaatsvindt. De oorzaak is tweeledig. Enerzijds worden meer gevallen geregistreerd en anderzijds is er een grotere bewustwording met betrekking tot de mogelijkheden inzake het levenseinde. Binnenkort komt hier misschien nog de uitbreiding van de euthanasiewetgeving bij.

Ten gevolge van deze recente evoluties vreest de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen voor een bijkomende werklust. De organisaties op het terrein komen nu echter al geld en mankracht te kort. De Vlaamse overheid subsidieert de palliatieve zorg, zoals die onder meer in de dagcentra wordt verstrekt, nu reeds. Ten gevolge van de staats hervorming zullen de Vlaamse bevoegdheden op dit vlak nog toenemen. De Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen

stelt dan ook dat de palliatieve zorg wel bijkomend werk, maar geen bijkomende middelen ontvangt.

Minister, zult u in het licht van de huidige evoluties ingaan op deze vraag om meer middelen? Zo ja, op welke wijze zult u dit doen? Om hoeveel geld gaat het dan? Zo neen, op welke wijze wilt u de huidige evoluties op het terrein dan aanpakken?

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Voorzitter, ik sluit me graag aan bij deze terechte vragen om uitleg van de vorige sprekers. Het gaat hier om een zeer actuele discussie. De palliatieve zorg moet meer dan ooit in het beleid van de minister aanwezig zijn. Mevrouw Coppé heeft er terecht op gewezen dat veel patiënten ten onrechte worden gehospitaliseerd. Op die momenten faalt de palliatieve zorg.

Minister, het is uw taak en uw plicht voor voldoende opvang te zorgen. Ik verwijs in dit verband naar de vraag van mevrouw De Vits om voldoende bijkomende middelen ter beschikking te stellen. Iedereen is het erover eens dat er meer werk is. Dit vereist echter ook meer middelen. Dat lijkt me een cruciaal element in de discussie.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, ik wil er even de aandacht op vestigen dat momenteel enkel de palliatieve netwerken tot de Vlaamse bevoegdheden behoren. Dit geldt dus niet voor de palliatieve samenwerkingsverbanden en voor de palliatieve multidisciplinaire teams. Alles wat met de zorgverstrekking zelf te maken heeft, valt niet onder de Vlaamse bevoegdheden.

Het financieringsbudget voor de palliatieve netwerken verandert tijdens de transitiefase niet. Het huidig financieringsmechanisme blijft van kracht. Voor de overheveling van de financiering van de palliatieve samenwerkingsverbanden wordt met de federale overheid over overgangsprotocolen onderhandeld. Op die manier moet de continuïteit van de dienstverlening kunnen worden gegarandeerd.

Tijdens de transitiefase behoort een verhoging van de financiële ondersteuning van de palliatieve netwerken of van de palliatieve samenwerkingsverbanden op korte termijn niet tot de mogelijkheden. We moeten op de Bijzondere Financieringswet wachten om te weten hoeveel federale middelen voor de ondersteuning van de palliatieve samenwerkingsverbanden zullen worden overgeheveld.

Ik wil nog even meedelen dat de Vlaamse overheid een budget ter beschikking stelt van de palliatieve netwerken. Dit budget is bedoeld om hun werking te ondersteunen. Die werking bestaat uit vooraf afgesproken opdrachten en taken die jaarlijks worden uitgevoerd. De Vlaamse overheid doet geen uitspraken over het personeel dat hiervoor moet worden ingezet of over de verloning van dit personeel. Dat is de verantwoordelijkheid van de palliatieve netwerken zelf.

Indien de opdracht en de taken van de palliatieve netwerken zouden wijzigen, zal ik uiteraard met de betrokkenen overleggen. Ook over de zesde staatshervorming en de op til zijnde veranderingen zal overleg met de palliatieve netwerken worden gepleegd. Dit overleg komt er zodra duidelijkheid is ontstaan over de goedkeuring van de bijzondere wetten in het federaal parlement.

We kunnen uiteraard vermoeden dat de vraag zal stijgen. De werkelijke impact van een eventuele verbreding van de federale wet moet worden afgewacht. Het gaat hier om een verantwoordelijkheid die ook met de capaciteit van de multidisciplinaire begeleidingsteams voor palliatieve verzorging te maken heeft. Die teams ressorteren nog steeds onder de federale bevoegdheden.

Wat de middelen ter ondersteuning van de palliatieve zorg betreft, moet ik wachten op de zesde staatshervorming en op de maatschappelijke discussie die zich zal ontwikkelen op basis van het groenboek dat weldra aan de Vlaamse Regering zal worden overgemaakt.

We zullen moeten nadenken over een vereenvoudiging van de eerstelijnsstructuren en over de uitwerking van een geïntegreerd mesoniveau. Dit niveau zou, conform de conclusies van de conferentie eerstelijnsgezondheidszorg, betrekking hebben op geografische gebieden met 75.000 tot 125.000 inwoners.

Vlaanderen financiert momenteel vijftien palliatieve netwerken, dus de bekendmaking van het aanbod in de regio, het organiseren van vorming en het stimuleren van samenwerking. Die netwerken moeten qua geografische gebiedsomschrijving met de gebieden van de SEL's overeenkomen.

Het lijkt me belangrijk om nogmaals te benadrukken dat de capaciteitsvragen die rijzen qua zorgaanbod, op dit moment niet tot de Vlaamse bevoegdheden behoren. Mevrouw Van der Borgh, wel is het zo dat we, zoals u hebt opgemerkt, een decreetale basis hebben gecreëerd, met het Mozaïekdecreet, om die netwerken ook te erkennen als organisaties met terreinwerking, zodat we ze ook kunnen opnemen in een stabiele financiering. Met de staatshervorming voor ogen hebben we er eigenlijk alle belang bij om dat zorgvuldig te doen. Dat lijkt me duidelijk. De bewaking van de continuïteit lijkt me niet onbelangrijk in dezen. Er zal dus moeten worden bekeken hoe datgene dat overkomt, ook mee in overweging kan worden genomen. Hopelijk kennen we over enkele weken of maanden de exacte contouren daarvan.

Het zijn – voor zover dat moet worden beklemtoond – de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen en de vijftien palliatieve netwerken die de vorming op zich nemen. Ze zullen wellicht op nieuwe wetgeving of veranderingen in de wetgeving inspelen door gerichte vorming te gaan organiseren zodra die wijzigingen daadwerkelijk worden aangebracht.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Minister, ik dank u voor uw antwoord. De vragen gingen weliswaar over een gelijkaardig onderwerp, namelijk palliatieve netwerken en wat daarbij zoal komt kijken, maar er was wel een klein verschil qua invalshoek. Bij de twee andere vraagstellers ging het wel degelijk over de gevolgen indien de euthanasiewetgeving zou worden uitgebreid. Bij mij ging het veeleer over de palliatieve netwerken en hun financiële toestand. Ik heb het antwoord op de schriftelijke vraag geanalyseerd en ben tot de conclusie gekomen dat ik deze vraag toch moest stellen. Ik maakte me immers zorgen, omdat die analyse zeer eigenaardige vaststellingen heeft opgeleverd.

Bekijken we dit louter financieel, dan moeten we uiteindelijk concluderen dat van de vijftien palliatieve netwerken vijf een positief saldo hebben. Ook hier is er echter sprake van een zeer divers beeld: twee zagen hun positief saldo meer dan verdubbelen, twee zagen hun royaal saldo vrijwel volledig verdwijnen en één netwerk zag zijn positief saldo halveren. Tien van de vijftien netwerken hebben geen positief saldo. Ook daar is er sprake van een divers beeld. Zes netwerken zagen hun negatief saldo fors verbeteren, twee zagen hun negatief saldo fors toenemen en twee andere zagen hun positief saldo omslaan in een negatief saldo. Dat is zo verschillend dat ik me alleen maar kan afvragen hoe we die overbruggingsperiode tot de staatshervorming volledig is uitgevoerd, moeten aanpakken. Ik ben me er weliswaar van bewust dat er decretaal misschien iets zal gebeuren, maar wat doen we ondertussen, in die twee à drie jaar, om ervoor te zorgen dat die toch wel belangrijke palliatieve netwerken kunnen blijven bestaan?

Uiteraard hebben die netwerken nog heel wat andere subsidiekanalen. Er zijn de fondsen die ze krijgen via de Koning Boudewijnstichting, soms krijgen ze iets van serviceclubs enzovoort. Misschien zou het toch ook nuttig zijn om eens aan tafel te gaan zitten met al die netwerken en hun te vragen wat vandaag hun grootste probleem is. Mochten die fondsen immers wegvallen, dan zijn er misschien nog meer drama's. Misschien moet de Vlaamse overheid eens bekijken hoe de financiële structuur van die netwerken er vandaag uit ziet. Wie krijgt van wat, hoeveel krijgt men enzovoort? Minister, dat was eigenlijk mijn bekommernis, en daarop heb ik eigenlijk toch niet veel antwoorden gekregen. Hoe zal die periode worden overbrugd? Misschien kunt u daar toch nog iets meer over zeggen.

De voorzitter: Mevrouw Coppé heeft het woord.

Mevrouw Griet Coppé: Minister, ik dank u eveneens voor uw antwoord. De aanleiding voor mijn vraag was inderdaad een krantenartikel, waarin Roeselare specifiek werd vernoemd. De federatie zou bezorgd zijn over een tekort aan financiële middelen. Mevrouw Van der Borgh heeft het er daarnet uitgebreid over gehad. Ik weet wel dat we de zesde staatshervorming moeten afwachten, maar ik wil toch al de bekommernis van het personeel voor palliatieve zorg duiden. Indien ze meer moeten samenwerken met de eerstelijnsdiensten, als er een matching moet zijn tussen de netwerken en de SEL's, dan kan dat alles weliswaar wel goed worden georganiseerd, maar zij vragen vooral dat de expertise die ze nu hebben, zeker niet verloren zou gaan, integendeel, dat de basiskennis die er nu is qua palliatieve zorg, zou worden meegenomen. Dan heb ik het over zowel de fysieke als de emotionele, spirituele, en psychosociale hulp die ze bieden aan huis. Na de staatshervorming moet deze typische knowhow worden meegenomen als dit wordt uitgebreid binnen de ruimere eerstelijnsgezondheidszorg.

De voorzitter: Mevrouw De Vits heeft het woord.

Mevrouw Mia De Vits: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Mijn invalshoek was inderdaad vooral die toename van het aantal euthanasiegevallen. Er is hier cijfermatig goed aangetoond dat de palliatieve zorg in Vlaanderen op dit ogenblik niet over genoeg middelen beschikt. Aan de andere kant is er de voorbereiding op de zesde staatshervorming. Uit het antwoord heb ik begrepen dat er aan de budgetten momenteel niets kan worden gewijzigd.

Het is belangrijk dat er in de toekomst overleg zal zijn met de netwerken. Het is mijn bekommernis dat er de volgende jaren voldoende wordt geïnvesteerd in de palliatieve zorg.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik wil toch nog even een aantal dingen op een rijtje zetten.

Op dit ogenblik gaat de Vlaamse financiering naar de ondersteuning van de netwerken, de federale financiering gaat naar het verlenen van zorg. U probeert een aantal bezorgdheden die op het terrein leven, te traceren.

Het is duidelijk dat er een geografische match moet komen tussen de werkingsgebieden van de expertisecentra dementie, palliatieve netwerken, de eerstelijnsgezondheidszorg enzovoort. Dat standpunt hebben wij vanaf de eerstelijnsgezondheidszorgconferentie sterk gepromoot, zij het dat we het niet gaan opleggen, maar bottom-up laten groeien. Het is wel een expliciete vraag bij de Vlaamse financiering. Ik begrijp niet waarom dat in contradictie zou zijn met de vraag naar het behoud van de expertise waarover men beschikt. Integendeel, het is omdat die expertise maximaal moet worden benut en geïntegreerd in alles wat er in eerste lijn wordt aangeboden, dat die geografische afstemming best zou gebeuren. Voor de palliatieve netwerken lijkt het me trouwens niet eens zo'n groot probleem.

De zorg die men uitspreekt rond de continuïteit, is een legitieme zorg. We beseffen dat en dat moet in het groenboek voldoende aandacht krijgen, wat ook vanuit voldoende sectoren werd beklemtoond.

Zodra het groenboek het voorwerp van een publiek debat kan uitmaken, zodra er duidelijkheid is over de Financieringswet en over de wet die de bevoegdheidsoverdracht regelt, moeten we uiteraard aan tafel gaan zitten, zeker ook met deze sector. Als u de cijfers overloopt, kunt u zelf vaststellen dat de financiële situatie in deze sector vrij verschillend is, en dat binnen een Vlaamse regelgeving die grote autonomie geeft. Er wordt vanuit Vlaanderen niet gezegd hoeveel het personeel moet verdienen, hoeveel personeel er moet worden ingezet. Er zijn grote verschillen.

Zodra er klaarheid is in de formele contouren van de staatshervorming – een beslissing die op het federale niveau moet worden genomen –, moeten we met de sector aan tafel gaan zitten en nagaan wat het betekent voor de financiële leefbaarheid en de werkdruk als we de twee

financiële stromen moeten integreren. Als men meer ondersteuning wil van de eerstelijnszorg, is palliatieve zorg daar een belangrijk onderdeel van. We willen uiteraard overleg, maar dan met alle beschikbare gegevens. Wat zijn de financiële middelen die vanuit de federale overheid zullen komen? Hoe kunnen we die integreren in één budget? Ik hoop in alle stilte dat een geografische afstemming efficiëntiewinsten met zich mee zal brengen, niet zozeer in de corebusiness – de expertise rond palliatie – maar wel in de organisatiekosten. Dat moet dan worden omgezet in het creëren van meer aanbod en dienstverlening.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik blijf toch bezorgd. Ik begrijp dat u vandaag niet duidelijker kunt zijn, maar ik blijf bezorgd over de overgangsfase. Ik heb mijn bezorgdheid meegedeeld, laat ons hopen dat er geen ongelukken meer gebeuren.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Mia De Vits tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanpak van eenzaamheid bij ouderen - 1923 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw De Vits heeft het woord.

Mevrouw Mia De Vits: Voorzitter, minister, collega's, eenzaamheid bij ouderen blijkt niet te onderschatten. Meer dan de helft van de mensen boven de 60 jaar zijn of voelen zich eenzaam, meer dan 12 procent valt zelfs onder de categorie 'ernstig eenzaam'. Uit het jaarverslag 2010 van Tele-Onthaal Oost-Vlaanderen blijkt dat 14 procent van de gesprekken met 60-plussers te maken hadden met eenzaamheid. Bovendien blijkt ook dat er een duidelijke link is tussen het inkomen en eenzaamheid: hoe hoger het inkomen, hoe minder de kans op eenzaamheid. Er is ook een link tussen de familiale situatie en eenzaamheid: het al of niet gescheiden zijn, weduwnaar of niet enzovoort.

Het meten van de eenzaamheid is relatief 'eenvoudig'. De Belgian Ageing Studies bieden ons genoeg mogelijkheden om eenzaamheid in kaart te brengen, maar daarmee zijn er uiteraard nog geen oplossingen. We merken dat een aantal gemeenten hier binnen hun lokaal sociaal beleidsplan gedurende de afgelopen periode werk van hebben gemaakt, vele met succes. Maar de uitdaging blijft groot. U erkent dit ook in uw beleidsbrief, waarin u onder meer meldt dat wijzigingen in bijvoorbeeld gezinssamenstellingen ertoe kunnen leiden dat problemen als vereenzaming en sociaal isolement zich nog sterker dreigen te manifesteren. Ook in het ouderenbeleidsplan maakt men gewag van het feit dat er zoiets is als eenzaamheid onder ouderen.

Wanneer we echter kijken naar concrete doelstellingen of acties, dan merkt men dat er op dit gebied niets wordt ondernomen. Nochtans zou men op regelmatige basis kunnen peilen naar de eenzaamheid bij ouderen en hier concrete acties aan kunnen koppelen. Via de Belgian Ageing Studies kan men een zicht krijgen op de eenzaamheid bij ouderen in meer dan de helft van de Vlaamse gemeenten en kan men daar ook acties aan koppelen.

Minister, gebeurt er in Vlaanderen momenteel een monitoring van eenzaamheid bij ouderen, bijvoorbeeld in het kader van het ouderenbeleidsplan? Zo ja, kunt u ons een zicht geven op deze problematiek? Vanaf 2015 moet er een nieuw ouderenbeleidsplan komen. Zult u de nodige initiatieven nemen zodat er in het volgende beleidsplan voldoende aandacht is voor de eenzaamheid bij ouderen? Welke concrete acties bestaan er momenteel om eenzaamheid bij ouderen tegen te gaan en plant u eventueel bijkomende initiatieven?

Tele-Onthaal krijgt regelmatig met eenzaamheid bij ouderen te maken. Tele-Onthaal biedt daarbij niet alleen een luisterend oor, maar probeert ook een brugfunctie te realiseren door de mensen door te verwijzen naar een gepast aanbod. In hoeverre komt de problematiek van

eenzaamheid bij ouderen aan bod bij de opleiding die vrijwilligers krijgen bij Tele-Onthaal? Hebt u een zicht op het aantal doorverwijzingen en of deze al dan niet succesvol waren?

Op verschillende locaties in Vlaanderen bestaan er al initiatieven om eenzaamheid aan te pakken. In Oost-Vlaanderen is er het Kenniscentrum Sociale Cohesie, dat info en goede praktijkvoorbeelden verzamelt rond sociale cohesie bij senioren. Er is RapKlap in Antwerpen, de Sociale Dienstenbus in Sint-Truiden, telefoonsterren worden ingelegd in verschillende gemeentes. Is het niet aangewezen om de good practices te verzamelen en te ontsluiten zodat men vernieuwende en succesvolle ideeën sneller kan verspreiden?

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Minister, ik zou me graag aansluiten bij de terechte bekommernissen van mevrouw De Vits. Ik was van plan om er een afzonderlijke vraag om uitleg over in te dienen, maar ik zou deze vraag willen koppelen aan de vrij verontrustende berichten over de toenemende misbehandeling van ouderen.

Er bestaat toch wel een verband tussen de eenzaamheid en het toenemend risico. Ouderen die eenzaam zijn, lopen natuurlijk een veel groter gevaar tot misbehandeling, want ze hebben niemand of weinigen bij wie ze terecht kunnen voor een luisterend oor.

Minister, mevrouw De Vits trok de aandacht op de eenzaamheid in het nieuwe ouderenbeleidsplan dat er moet komen. Ik zou willen vragen om dit probleem van hoog risico op ouderenmisbehandeling daar mee in op te nemen.

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck: Minister, dit is een probleem zowel op het platteland als in de steden. Vroeger liepen de bakker en de postbode al eens binnen, nu is dat allemaal gedaan. Het uitgangspunt van de Vlaamse Regering vandaag is om de senioren zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving thuis te laten. Daarom pleit ik voor een maximale uitbouw, bekendmaking en bereikbaarheid van de lokale dienstencentra in Vlaanderen, en zeker niet te vergeten de dagopvang.

In mijn onmiddellijke omgeving, Bulskamp, deelgemeente van Veurne, is er een dagopvang. Mensen, zelfs mensen die in dezelfde straat wonen en elkaar niet zien in de week, zeggen dat ze verlangen naar de dag dat ze naar de dagopvang kunnen gaan om met elkaar te praten. Ik pleit er dus voor dat elke gemeente een dagopvang heeft waar ouderen eens naartoe kunnen gaan.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Sonja Claes: Ik wil me aansluiten bij deze vraag om uitleg, maar er toch een nuance bij plaatsen. De belangrijke focus moet lokaal liggen. Ik heb er absoluut niets op tegen dat u aandacht hebt voor dit probleem en voor de cijfers, minister, maar als er oplossingen moeten komen, moeten die lokaal worden geboden. Gemeente- en OCMW-besturen hebben daarin, zeker nu ze met hun beleidsnota's bezig zijn, een grote verantwoordelijkheid. Misschien is het mogelijk dat er naar aanleiding van de cijfers van mevrouw De Vits een oproep gebeurt zodat lokale besturen aandacht hebben voor die problematiek. Daar moet het worden aangepakt.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Dit is inderdaad een belangrijk item. Heel wat gemeenten en verenigingen doen verschillende activiteiten, maar we mogen niet uit het oog verliezen dat heel wat ouderen door gezondheidsproblemen en verplaatsingsmoeilijkheden niet meer op die activiteiten geraken. Ik denk aan mensen in een rolstoel. Voor die organisaties of gemeenten is het niet altijd vanzelfsprekend die mensen op te halen. We moeten dat ook opnemen in het ouderenbeleidsplan.

We hebben hier twee voorstellen van resolutie van de heer Van Mechelen en anderen en mezelf besproken. Het ene ging over dementie bij ouderen. We vroegen naar een aanpak voor

mensen die omgaan met dementen, om hen te laten noteren wat die mensen vertellen zodat, als ze in een verder gevorderd stadium zitten, hulpverleners daarover met hen kunnen praten, zodat ze niet alleen in hun isolement blijven zitten.

Het tweede voorstel van resolutie ging over aandacht voor ouderen die worden geconfronteerd met het verlies van hun omgeving, familie en vrienden, waardoor de eenzaamheid des te zwaarder aankomt.

Ik steun zeer graag de bekommernissen van mevrouw De Vits, maar vind het dan heel jammer dat deze brave voorstellen van resolutie niet in aanmerking werden genomen. Een is nog hangende.

Mevrouw Mia De Vits: Van het voorstel van resolutie over dementie hebben we toen gezegd dat we moesten nakijken of het was gestart.

Mevrouw Vera Van der Borcht: Misschien moeten we dat toch eens verder aankaarten zodat het mee kan worden opgenomen. Minister, ik vraag u om deze drie elementen mee te willen opnemen in het plan.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Eerst even algemeen. Het voorkomen van eenzaamheid bij ouderen is een uiterst moeilijke opgave. Er zijn immers een aantal met de stijging van de leeftijd samenhangende factoren die de kans op eenzaamheid sterk vergroten. Op ontwikkelingspsychologisch vlak wordt veroudering gekenmerkt door een algemene achteruitgang van de lichaamsfuncties. Biologische, psychologische en sociale factoren beïnvloeden elkaar in dit proces. Hierdoor beleeft iedereen deze periode anders. Hulpbehoevendheid, verdunning van het netwerk, gebrekkige mobiliteit, ziekte en financiële problemen kunnen het fenomeen in de hand werken. Mevrouw De Vits, u haalt zelf ook een aantal van deze elementen ter verklaring aan.

Daarbij is het zinvol een onderscheid te maken tussen emotionele en sociale eenzaamheid. Het bestrijden of voorkomen van emotionele eenzaamheid heeft veel te maken met de persoonlijkheid van het individu. Emoties zijn immers sterk persoonsgebonden, en het blijft een persoonlijke opgave voor elk van ons om met veroudering en wat daarmee samenhangt, om te gaan.

De overheid kan dit niet controleren. Ze kan haar burgers wel sensibiliseren. De uitgave van de 60-plusgids is daartoe een bescheiden middel. Deze gids bevat naast praktische informatie ook aanbevelingen om actief te blijven, actief ouder te worden en actief met het ouder worden om te gaan. Er is ook een adressenlijst opgenomen met verwijzingen naar diverse vormen van hulpverlening.

Waar de overheid wel gericht kan interveniëren, is – zoals u ook zelf aangeeft – op het vlak van sociaal isolement. Sociale eenzaamheid heeft betrekking op het ruimere sociale netwerk dat zich op meerdere beleidsdomeinen afspeelt. Precies daaruit put het Vlaams ouderenbeleidsplan zijn inspiratie, en is een gerichte ondersteuning van de participatie van ouderen aan de samenleving, de strategische doelstelling waarop het actieplan zich wil focussen. U kent dit plan, ik heb het aan de parlementsleden voorgesteld op 11 januari 2011.

Ik geloof heel sterk in de preventieve kracht van beleidsmaatregelen die de vermaatschappelijking van de zorg kunnen ondersteunen: het verhoogde aanbod aan thuis- en zelfzorgondersteunende diensten, de inzet van vrijwilligers, de maatschappelijk betrokken opleidingen en bijscholingen van het zorgpersoneel, de aandacht voor netwerk en netwerkvorming in de hulpverlening, het verruimde aanbod aan hulpmiddelen, de geplande maatregelen in het kader van het decreet Sociale Bescherming enzovoort. Het zijn maatregelen die inspelen op nieuwe maatschappelijke behoeften en die elkaar kunnen versterken in de uitbouw van een zorgzame samenleving.

Zorg op maat en continuïteit van het zorgaanbod door betere samenwerking tussen welzijnspartners verhogen de sociale inclusie en het welbehagen van de oudere en de

zorgbehoevende oudere in het bijzonder. Meer dagverzorgingscentra en centra voor kortverblijf, assistentiewoningen waar de woonassistent een socialiserende rol op zich neemt, en het waarborgen van de financiële toegankelijkheid van de thuiszorg zijn hefboomen om zorgafhankelijkheid en hulpbehoevendheid niet te laten omslaan in sociaal isolement – of toch minstens om dat zo lang mogelijk tegen te gaan.

De meest kwetsbaren zijn ook het minst zichtbaar. Actieve detectie is zowat de enige manier om heel eenzame ouderen op te sporen. De lokale gemeenschap, het plaatselijke OCMW en de lokale dienstencentra zijn daarbij het best geplaatst om deze taak op zich te nemen. Er bestaan, zoals u allen terecht aanhaalt, al heel wat van die plaatselijke initiatieven, maar de uitdaging blijft, en dat ben ik met u eens, groot.

Contactarmoede, het verlies aan betekenisvolle rollen en het gebrek aan intieme omgang met anderen maken ouderen eenzaam. Dat beseffen ook de hulpverleners. Aandacht voor gerontologie in de opleiding, sensibilisering via de media en andere zorgexperimenten zijn terreinen waarop de Vlaamse overheid het denken en handelen moet stimuleren. Ook het promoten van slimme woonvormen hoort daarbij. Abbeyfieldhuizen en kangoeroewoningen zijn voorbeelden van cohousing; de assistentiewoningen moeten voorbeelden worden van actief samenwonen; de samenwerking met Sociale Huisvesting maakt dit ook voor minder goeiden toegankelijk. Bij dat alles kan de inzet van nieuwe technologie, een van de speerpunten binnen Flanders' Care, eventueel het aanvullende verschil uitmaken.

Er is, tussen haakjes, een nieuwe projectoproep voor demonstratieprojecten van Flanders' Care uitgeschreven. Het gaat in de richting van deze problematieken. U vindt daarover alles op de website.

De projectoproep met betrekking tot sociale innovatie rond onder meer sociale inclusie, die mijn collega Lieten lanceerde, leidde ook tot een aantal voorstellen om de eenzaamheid bij ouderen aan te pakken. Deze projecten worden thans door een groep experts geëvalueerd. De mogelijkheid tot een eventueel bredere uitrol in Vlaanderen vormt een van de evaluatiecriteria.

De talrijke plaatselijke initiatieven tonen aan dat er geen universele mirakeloplossing is om eenzaamheid bij ouderen te voorkomen. De lokaal gevoerde acties en ontwikkelde methoden variëren immers naargelang van de plaatselijke context. De Vlaamse overheid moet hierin geen sturende rol opnemen, maar faciliteren en sensibiliseren. Blijvende aandacht voor de meest kwetsbare doelgroepen moet centraal staan in het lokale sociaal beleid.

Er gebeurt vandaag op Vlaamse schaal geen monitoring van eenzaamheid bij ouderen. De ouderenbehoefteonderzoeken van het team van professor Verté in tal van Vlaamse gemeenten, waarnaar u verwijst, zijn op dat vlak een bron van informatie. Ook andere studies tonen aan dat vereenzaming een belangrijke maatschappelijke uitdaging wordt.

Het volgende ouderenbeleidsplan zal worden opgemaakt tijdens de volgende legislatuur. Ik leid uit sommige van jullie bekommernissen en suggesties af dat ik dat zal mogen opmaken. Ik ben daar uiteraard sterk door ontroerd.

De huidige Vlaamse Regering neemt daartoe geen initiatieven meer. Bij de opmaak van het huidige plan vormden de verzamelde topics van ouderen, verspreid over Vlaanderen, de basis.

Er bestaan, zoals eerder al aangehaald, talrijke plaatselijke initiatieven om eenzaamheid bij ouderen te detecteren en te verhelpen. Met de hulp van vrijwilligers en ICT-gestuurde hulpmiddelen worden inspanningen geleverd om de problematiek aan te pakken. Deze acties worden niet aangestuurd door de Vlaamse overheid, maar sociale inclusie is en blijft een grote bekommernis van de regering. Daarvoor werken we ook samen met de Vlaamse Ouderenraad, die mee de evoluties opvolgt in aangelegenheden die ouderen aanbelangen en die ook participeert in projecten die het voorkomen van vereenzaming tot doel hebben.

Uit de cijferbijlage bij het jaarverslag van Tele-Onthaal van 2012 blijkt dat eenzaamheid met een score van 10,4 procent in de top vier van gespreksthema's voorkomt. De leeftijdscategorie tussen 40 en 60 jaar is daarin verantwoordelijk voor zowat de helft van de oproepen. Het aandeel van de ouderen, vanaf 60 jaar, ligt op ongeveer één derde. Elke Tele-Onthaaldienst organiseert minimaal één opleiding per jaar. Gedurende vier tot zes maanden worden vrijwilligers opgeleid om aan de telefoon een hulpverlenend gesprek aan te bieden. De opleiding biedt een mix van theoretische uiteenzettingen, praktijkstage en themagerichte opleidingsmomenten, bijvoorbeeld vorming over eenzaamheid, depressie en zelfdoding, en het aanleren van vaardigheden.

Uit het verslag blijkt verder dat, globaal gezien, in één op vijf gesprekken wordt doorverwezen naar diverse vormen van hulpverlening. In 2012 werden 92 bellers verwezen naar een vereniging voor alleenstaanden. Over de verdere resultaten zijn geen gegevens bekend.

Het ontwikkelen en verspreiden van goede praktijken met betrekking tot sociale inclusie is een van de doelstellingen van de projectoproep van minister Lieten waarover ik het al had. De zoektocht naar een geschikt instrument om eenzaamheid bij ouderen op een meer gestructureerde wijze te detecteren, te registreren en te pareren, is een activiteit van groot maatschappelijk nut, die bovendien appelleert aan de gewenste vermaatschappelijking van de zorg. Het inventariseren en ontsluiten van good practices ter zake is inderdaad aangewezen om de ingezette middelen en energie doeltreffend en doelmatig te kunnen besteden.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Minister, u zegt dat er in deze legislatuur geen nieuw ouderenbeleidsplan komt. U zegt dat u vanaf 2015 dat aanbod graag opneemt. *(Opmerkingen van minister Jo Vandeurzen)*

Er zijn twee mogelijkheden. Ofwel bent u inderdaad de volgende minister van Welzijn, en dan kunt u bij wijze van spreken onmiddellijk voortdoen. In het andere geval hoop ik dat we niet opnieuw met alles moeten herbeginnen. Daarom begrijp ik de bezorgdheid van mevrouw De Vits. We zouden nu al de contouren moeten kunnen vastleggen, zodat we, gelijk wie het dan moge wezen, onmiddellijk kunnen starten.

Ik vind die projectoproepen van minister Lieten mooi. Maar de thematiek waarover het nu gaat, de eenzaamheid bij ouderen, is toch duidelijk. Minister, ik heb de voorbeelden gegeven van mensen die niet meer buiten kunnen. Ik weet niet of we nog veel projectoproepen en studies moeten uitwerken. Het komt erop aan dat je naar een systeem gaat waarbij je die mensen op de een of andere manier tracht te bereiken en over de streep tracht te trekken om hun huis te verlaten en deel te nemen aan activiteiten.

Minister, u verwees naar de 60-plusgids. Ik wist niet dat die gids nog bestond. Krijgt elke 60-plusser hem automatisch, of moet je hem aanvragen? Ik heb hem niet gekregen. *(Opmerkingen van minister Jo Vandeurzen)*

Er moet heel veel nuttige informatie in staan. Daar ben ik van overtuigd. Is het een probleem om die gids te bezorgen aan mensen die de leeftijd van 60 jaar hebben bereikt? Het is toch spijtig dat heel veel mensen niet weten dat die gids bestaat, laat staan dat ze weten waar ze hem kunnen vinden. Kan die gids niet automatisch worden verdeeld via de gemeenten?

Minister Jo Vandeurzen: Ministers komen en gaan, maar de administratie blijft altijd bestaan. Er wordt altijd voortgebouwd op de evaluatie en de ervaring van het vorige ouderenbeleidsplan.

Die gids wordt door ons gefinancierd en uitgegeven door de Vlaamse Ouderenraad. Ik zal eens onderzoeken wat de beschikbaarheid ervan is. Voor het overige zegt mijn vrouwelijke kabinetschef mij dat u door uw subtiele manier van zeggen wat uw vermoedelijke leeftijd is, een context hebt gecreëerd waarbinnen ik zou moeten zeggen dat u er heel goed uitziet voor uw leeftijd.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Dat was uiteraard de bedoeling.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de voorrangsregeling binnen kinderopvanginitiatieven - 1931 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Voorzitter, minister, beste collega's, in 2008 werd de voorrangsregeling binnen de kinderopvanginitiatieven gewijzigd. Waar daarvoor gezinnen met tweeverdieners als prioritaire doelgroep werden gezien, verschoof dit naar vier nieuwe doelgroepen. Het wijzigingsbesluit van 5 december 2008 somt ze op: "Kinderen van alleenstaande ouders die wegens werk of opleiding hun kinderen niet overdag kunnen opvangen; kinderen van wie de gezinnen een arbeidsinkomen hebben dat lager ligt dan de inkomensgrens die elk jaar op 1 oktober door Kind en Gezin wordt berekend en die door werk of opleiding hun kinderen niet overdag kunnen opvangen; kinderen van wie de gezinnen een arbeidsinkomen hebben dat lager ligt dan de inkomensgrens die elk jaar op 1 oktober door Kind en Gezin wordt berekend en voor wie kinderopvang een belangrijke factor is met het oog op hun economische en maatschappelijke participatie; kinderen voor wie het vanwege sociale of pedagogische motieven wenselijk is dat ze overdag opvang en begeleiding krijgen buiten het eigen gezin."

Artikel 3 van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 februari 2001 houdende de voorwaarden voor de erkenning en de subsidiëring van kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders bepaalt dat de kinderopvangvoorzieningen een opnamebeleid hebben. Ze moeten actief beschrijven hoe ze de voorrang tot stand brengen. Het opnamebeleid verschaft eveneens duidelijkheid aan de gezinnen over de andere opnamecriteria. Het opnamebeleid wordt actief aan de ouders gecommuniceerd.

Uit het antwoord op mijn schriftelijke vraag van 17 februari 2013 blijkt dat de voorrangsregel nog steeds niet aan een evaluatie is onderworpen. De minister had in zijn antwoord op de vraag om uitleg die ik 2010 in deze commissie heb gesteld, nochtans beloofd begin 2012 een evaluatie te laten uitvoeren.

Deze evaluatie is echt nodig. De regeling kan immers mogelijk andere ongewenste of onverwachte effecten hebben. Sommige voorrangsregels zijn onduidelijk geformuleerd. Hierdoor bestaat het gevaar dat de opvanginitiatieven deze regels heel ruim en divers interpreteren.

Minister, zal de voorrangsregeling worden geëvalueerd? Zo ja, wanneer is deze evaluatie gepland? Hoe zal de evaluatie worden uitgevoerd? Zo nee, hoe zal worden gemonitord of de regeling wel degelijk het vereiste effect sorteert?

Hoe zal Kind en Gezin nagaan of de voorrangsregeling correct wordt toegepast? Zijn er bepaalde criteria waarin de vier prioritaire doelgroepen moeten voldoen? Zo ja, om welke criteria gaat het?

Aan welke criteria moet de prioritaire doelgroep 'kinderen van wie de gezinnen een arbeidsinkomen hebben dat lager ligt dan de inkomensgrens die elk jaar op 1 oktober door Kind en Gezin wordt berekend en voor wie kinderopvang een belangrijke factor is met het oog op hun economische en maatschappelijke participatie' precies voldoen? Aan welke criteria moet de prioritaire doelgroep 'kinderen voor wie het vanwege sociale of pedagogische motieven wenselijk is dat ze overdag opvang en begeleiding krijgen buiten het eigen gezin' precies voldoen?

Minister, ik dank u bij voorbaat voor uw antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Sonja Claes: Voorzitter, ik ben eigenlijk een beetje in de war. Mevrouw Stevens heeft een aantal voorrangsregels opgesomd. De lokale besturen beschikken echter over andere voorrangsregels. Ik weet niet hoe die regels zich tot elkaar verhouden. Dat is de vraag die ik wil stellen. Hoe verhouden die voorrangsregels zich tot de lokaal opgestelde voorrangsregels?

De voorzitter: De heer Gysbrechts heeft het woord.

De heer Peter Gysbrechts: Voorzitter, aangezien deze vraag om uitleg me in het licht van het nieuwe decreet betreffende de kinderopvang van 20 april 2012 enigszins verwondert, wil ik hier toch zelf een vraag stellen.

Artikel 8 van dit decreet bepaalt dat de voorrangsregels binnen de realisatie van de toegang tot de kinderopvang voor gezinnen betrekking heeft op: ten eerste, de werksituatie met minstens het kenmerk dat kinderopvang noodzakelijk is om toegang te hebben tot de arbeidsmarkt of om een beroepsgerichte opleiding in het kader hiervan te kunnen volgen; ten tweede, de financiële situatie; ten derde, de gezinssamenstelling.

De vraag is of naar aanleiding van het nieuwe decreet een nieuw uitvoeringsbesluit is opgesteld waarin met betrekking tot de werksituatie en de noodzakelijkheid van de kinderopvang om te kunnen werken of om met het oog op tewerkstelling een opleiding te volgen, andere accenten worden gelegd. Die zaken zouden dan meer prioritair kunnen worden gesteld.

Minister, komt er naar aanleiding van het nieuwe decreet een nieuw uitvoeringsbesluit? Zo ja, wat is dan de timing? Wat zal in de voorrangsregels de verhouding zijn tussen de huidige doelgroepen en de groep der werkenden die opvang nodig hebben om te kunnen gaan werken?

De voorzitter: Mevrouw De Vits heeft het woord.

Mevrouw Mia De Vits: Voorzitter, ik zou me bij de vraag om uitleg van mevrouw Stevens willen aansluiten. Mevrouw Stevens is echter bij de huidige situatie gestopt. Ik zou dan ook dezelfde vragen als de heer Gysbrechts willen stellen.

Minister, kunt u ons meedelen of naar aanleiding van het nieuwe decreet betreffende de kinderopvang een nieuwe voorrangsregeling van toepassing wordt? Hoe zal die regeling eruit zien? Zal rekening worden gehouden met de evaluatie waarover mevrouw Stevens heeft opgemerkt dat ze nog steeds niet heeft plaatsgevonden?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, gezien de zorgen die hier met betrekking tot de voorrangsregeling worden geuit, de interpretatie van de huidige voorrangsgroepen en de verschuiving van de focus van tweeverdieners als prioritaire doelgroep naar de vier huidige doelgroepen sinds 2008, lijkt het me in de eerste plaats van belang te benadrukken dat 95 procent van de kinderopvangplaatsen in het verleden en in het heden in functie van de tewerkstelling van de ouders is benut. Dit percentage wordt door de wetenschappelijke onderzoeken naar het gebruik van de kinderopvang gestaafd.

Kinderopvang heeft niet enkel een economische en pedagogische, maar ook een sociale functie. In die optiek is de focus met betrekking tot de voorrang in 2008 naar de huidige voorrangsgroepen verschoven. Tweeverdieners zijn evidente gebruikers van kinderopvang. Dat betwist niemand. Deze verschuiving is dan ook niet bedoeld om hen uit de kinderopvang te weren, het is de bedoeling geweest mogelijkheden te creëren voor groepen die moeilijker toegang tot kinderopvang vonden en voor wie een aanpassing aan het voorrangsbeleid een effectieve meerwaarde kon betekenen. Dit is steeds in het belang van het kind gebeurd.

Daarnaast hebben een aantal sprekers verwezen naar de bijschaving van de voorrangregels in het decreet houdende de organisatie van de kinderopvang van baby's en peuters. Hierbij is rekening gehouden met de grote zorg dat kinderopvang aan de noden van tweeverdieners moet tegemoetkomen.

Om die reden moeten de voorzieningen die van Kind en Gezin een subsidie ontvangen voor de realisatie van kinderopvang waarvoor de gezinnen op basis van het inkomen betalen, toegang verlenen aan gezinnen die beantwoorden aan kenmerken die bij voorrang betrekking hebben op: ten eerste, de werksituatie, met minstens het kenmerk dat kinderopvang noodzakelijk is om toegang te hebben tot de arbeidsmarkt of om een beroepsgerichte opleiding in het kader hiervan te kunnen volgen; ten tweede, de financiële situatie; ten derde gezinssamenstelling. Deze voorrangregels moeten nog in een uitvoeringsbesluit verder worden uitgewerkt.

Volgens mij is de verwarring van mevrouw Claes te wijten aan het feit dat ze naar gemeentelijke reglementen voor de buitenschoolse kinderopvang verwijst. (*Opmerkingen van mevrouw Sonja Claes*)

Dat is dan opgelost.

Om de voorrangregeling te evalueren, moeten we over registratiegegevens beschikken. Sinds 2011 worden de cijfergegevens met betrekking tot de voorrangsgroepen per deelgroep opgevraagd bij de erkende diensten voor onthaalouders en bij de kinderdagverblijven. De evolutie wordt cijfermatig opgevolgd.

Sinds enkele weken zijn de resultaten voor 2012 bekend. Aangezien in het licht van het decreet houdende de organisatie van de kinderopvang van baby's en peuters wijzigingen aan de voorrangsgroepen op til zijn, beperken we ons met betrekking tot de evaluaties tot de monitoring van de cijfers en de formulering van conclusies over de evolutie sinds 2010.

Hieruit blijkt dat ongeveer de helft van de kinderdagverblijven het streefcijfer, 20 procent mensen uit voorrangsgroepen, haalt. Wat de diensten voor onthaalouders betreft, merken we een stijging. Concreet behaalt momenteel meer dan 30 procent het streefcijfer. In de inkomensgerelateerde voorzieningen behaalt 15 procent het streefcijfer.

Ik wil hierbij echter een belangrijke randbemerking maken. Er bestaan enkel gegevens met betrekking tot de eerste drie voorrangsgroepen. Het gaat dan om de kinderen van alleenstaande gezinnen die door werkomstandigheden of doordat ze een opleiding volgen hun kinderen overdag niet zelf kunnen opvangen, om kinderen van wie de gezinnen een arbeidsinkomen hebben dat lager ligt dan een inkomensgrens die elk jaar wordt berekend en die door werkomstandigheden of doordat ze een opleiding volgen hun kinderen tijdens de dag niet zelf kunnen opvangen en om kinderen van wie de gezinnen een inkomen hebben dat lager ligt dan een inkomensgrens die elk jaar wordt berekend en voor wie kinderopvang een belangrijke factor is met het oog op hun economische en maatschappelijke participatie. Wat die drie groepen betreft, beschikken we over gegevens. Van de inkomensgerelateerde voorzieningen haalt 15 procent de streefcijfers.

Daarnaast zijn er nog een aantal andere voorrangsgroepen waarvoor we niet over gegevens beschikken. Het gaat dan om kinderen voor wie het vanwege sociale of pedagogische motieven wenselijk is dat ze overdag opvang en begeleiding buiten het gezin krijgen en om kinderen van wie een broertje of zusje in de voorziening wordt opgevangen.

Vanaf de inwerkingtreding van het decreet houdende de organisatie van de opvang van baby's en peuters wordt een meer geobjectiverde vergelijking mogelijk. Alle gezinnen zullen immers de onlinemodule van Kind en Gezin moeten gebruiken om het inkomenstarief te berekenen. Ze zullen op basis van vooraf opgestelde indicatoren aan de slag moeten.

Er werd me vervolgens gevraagd hoe Kind en Gezin nagaat of die voorrangregels correct worden toegepast. Het opvolgen van de voorrangregels gebeurt via het jaarlijks opvragen van de gegevens. Het gaat om alle kinderen uit voorrangsgroepen die het voorbije jaar

minstens eenmaal aanwezig waren in de opvangvoorziening en de verdeling over de diverse aanwezige voorrangsgroepen.

Dan was er de vraag over de criteria waaraan moet worden voldaan door de prioritaire doelgroep van de kinderen uit gezinnen met een arbeidsinkomen lager dan een bepaalde grens en voor wie kinderopvang een belangrijke factor is met het oog op hun economische en maatschappelijke participatie. Het arbeidsinkomen is het inkomen dat men verwerft via reguliere arbeid. Voor de berekening van de inkomensgrens wordt het gewaarborgd minimale bruto maandinkomen omgerekend naar een belastbaar jaarbedrag.

Ten slotte was er de vraag aan welke criteria precies moet worden voldaan door de prioritaire doelgroep van de kinderen voor wie het om sociale of pedagogische motieven wenselijk is dat ze buiten het eigen gezin worden opvangen. Bij dit criterium wordt nagegaan of kinderopvang een belangrijke factor is die een rol speelt met het oog op de maatschappelijke participatie van het kind, en of het gaat om kinderen voor wie het om sociale of pedagogische redenen wenselijk is dat ze overdag buiten het eigen gezin opvang en begeleiding krijgen. Dat moet worden ingeschat en onderbouwd door de voorziening zelf.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Wat de laatste twee vragen betreft, dit is me nu duidelijk. Dat betekent dat kinderopvanginitiatieven zelf bepalen of het om sociale of pedagogische redenen raadzaam is dat die kinderen worden opgevangen. Ze zijn enigszins rechter en partij ter zake. Hoe wordt gecontroleerd of dat daadwerkelijk nodig is? Zijn daar ook andere personen bij betrokken, of is het kinderopvanginitiatief daar volledig autonoom in?

Wat de voorrangsregeling betreft, ik heb ook de cijfers gekregen die u hebt vernoemd, in uw antwoord op mijn schriftelijke vraag. Zo voldeden de helft van de erkende kinderdagverblijven aan de criteria, aan de normen. De diensten voor onthaalouders deden dat echter veel minder. Het lijkt me interessant om de reden daarvoor te kennen: waarom haalt de helft van de kinderdagverblijven dit, terwijl dat bij de diensten voor onthaalouders slechts een kwart is? Is er sprake van andere invloeden? Kunt u me een reden geven daarvoor?

De voorzitter: De heer Gysbrechts heeft het woord.

De heer Peter Gysbrechts: Minister, u hebt verwezen naar de opmerking die ik heb gemaakt over het nieuwe Kinderopvangdecreet. Er is al in een aantal dingen voorzien. U bent niet echt ingegaan op mijn concrete vraag over het uitvoeringsbesluit. Gewoon ter informatie, zit dat in de planning?

Minister Jo Vandeurzen: Mevrouw Stevens, ik kan alleen maar bevestigen dat het, zoals ik het begrijp, de initiatieven zelf zijn die moeten inschatten of iemand valt in die laatste categorie van voorrangsregels. Het inkomen is natuurlijk een objectieverbaar gegeven. De rest is inderdaad een inschatting. Als die gegevens binnenkomen, dan gaat het agentschap na of dat binnen de marges valt waarbinnen men die inschatting terecht kan koppelen aan die concrete situatie.

Ik heb geen informatie over de reden waarom het ene of het andere op dit ogenblik moeilijker zou zijn, maar er is op dit moment natuurlijk ook een soort pragmatisme: concentreren we ons nog op de oude voorrangsregels, of concentreren we ons op de manier waarop de nieuwe voorrangsregels in werking kunnen treden? Ik wil graag nog eens vragen aan Kind en Gezin of zij wat extra informatie hebben om die percentages te verklaren, maar op dit moment meen ik dat men bij het agentschap met vereende krachten de implementatie van het nieuwe systeem van voorrangsregels aan het voorbereiden is. Ik kan bevestigen dat die voorrangsregels zullen worden geconcretiseerd in het uitvoeringsbesluit met betrekking tot de subsidies. Ik hoop dat dit eerste besluit nog voor de zomervakantie aan de regering kan worden voorgelegd.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Minister, ik dank u voor uw bijkomende toelichting. Ik zal dit dossier zeker met aandacht blijven volgen. Voor alle duidelijkheid, de N-VA is mee voorstander van die voorrangregeling, maar zoals altijd moeten alle regels eens worden geëvalueerd, om te zien of de beoogde doelstellingen daadwerkelijk worden bereikt. Dat vinden we ook wel belangrijk. We willen niet dat er ongewilde effecten ontstaan. Men moet inderdaad regelmatig eens kunnen evalueren. Dat is van groot belang, ook al hebben we nu het nieuwe kaderdecreet houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters: ook dan zullen we veel aandacht moeten blijven besteden aan de voorrangregels.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

– *Mevrouw Marijke Dillen treedt als waarnemend voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van de Borgh tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over een bevraging van de woonzorgcentra inzake voorafgaande vergunningen - 1979 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Voorzitter, minister, geachte leden, deze vraag is eigenlijk een schriftelijke vraag die in april werd ingediend. Ik moest het antwoord erop normaliter op 30 mei krijgen. Omdat deze grens al met een achttiental dagen is overschreden, maak ik gebruik van artikel 91, paragraaf 4, die het mogelijk maakt een schriftelijke vraag om te zetten in een vraag om uitleg.

Minister, van een woonzorgcentrum vernam ik dat het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid via e-mail een enquête heeft gedaan bij de sector, en dat “in het kader van de lopende hervorming van het systeem van voorafgaande vergunningen en om een beeld te kunnen vormen van de snelheid waarmee voorafgaand vergunde capaciteit wordt gerealiseerd.” Zo stond het letterlijk in die e-mail. Concreet werd aan de respondent gevraagd mee te delen hoeveel van de woongelegenheden ‘in portefeuille’, dus de vooraf vergunde capaciteit, zouden worden gerealiseerd, en op welke termijn. Dat moest worden gespecificeerd per kwartaal voor 2013 en 2014, of per jaar voor 2015 en later. Men kon tot 25 februari antwoorden.

Minister, ik ga ervan uit dat het agentschap ondertussen wel een duidelijk zicht zal hebben op de verkregen gegevens en data. Aan wie werd een dergelijke e-mail gestuurd en gebeurde de enquête enkel per e-mail? Gaat het alleen over woonzorgcentra, of werden ook de centra voor kortverblijf en de dagverzorgingscentra aangeschreven? Gaat het enkel over de initiatiefnemers waarvan het agentschap weet dat ze nog over een vooraf vergunde capaciteit beschikken? Ik had u schriftelijk ook een lijst van alle aangeschreven initiatiefnemers gevraagd. Hoeveel van de aangeschreven initiatiefnemers hebben geantwoord? Wat zijn de resultaten van de enquête? Wat werd er of zal er worden gedaan met de verkregen informatie en data? Welke beleidsmatige conclusie koppelt u eraan, in het bijzonder wat de uitbouw van een nieuw systeem van voorafgaande vergunningen betreft?

De voorzitter: Mevrouw De Vits heeft het woord.

Mevrouw Mia De Vits: Het reglement laat natuurlijk toe dat dit wordt omgezet in een vraag om uitleg, maar het is wel zo dat we hier op 14 mei uitgebreid hebben gediscussieerd over de grond van het probleem. Mevrouw Van der Borgh, natuurlijk dekt dit niet volledig wat u hebt gevraagd, maar over de grond van de zaak, onder meer wat uw laatste vragen betreft, hebben we in de commissie wel een grondige discussie gevoerd.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh, ik denk dat mevrouw De Vits gelijk heeft. U maakt volledig terecht gebruik van het reglement. U hebt natuurlijk ook wel heel gedetailleerde informatie gevraagd. U hebt een aantal cijfers gevraagd. Minister, ik neem aan dat u hier niet al die details zult opsommen. Ik zou het ten zeerste appreciëren, mocht u dat niet doen. Ik neem aan dat u die ons kunt bezorgen.

Mevrouw Van der Borgh, u hebt gelijk dat een schriftelijke vraag binnen de reglementaire termijn moet worden beantwoord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, collega's, de 60-plusgids is in de eerste plaats een doorverwijsgids die u helpt te zoeken naar inlichtingen over een aantal thema's die met het ouderenbeleid te maken hebben. Er is een digitale versie op de website beschikbaar die u kunt downloaden. U kunt ook gratis een gedrukt exemplaar bestellen op het gratis nummer 1700 of op de website www.vlaanderen.be. In 2012 zijn er 2150 exemplaren van gedrukt en verspreid.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Ik neem aan dat het een kanaal is dat door 2000 mensen wordt gebruikt, maar hoeveel 60-plussers zijn er wel niet? Als je 60 of 65 wordt, krijg je van De Lijn automatisch een gratis buspasje. Misschien moeten de gemeenten een gelijkaardig initiatief ontwikkelen en aan mensen die 60 jaar worden, zeggen dat ze de gids kunnen opvragen.

Minister Jo Vandeurzen: Ik verontschuldig mij omdat de schriftelijke vraag niet tijdig is beantwoord.

Vlaanderen wordt de komende jaren geconfronteerd met een toenemende vergrijzing, dat is geen nieuws. Om daarop te kunnen inspelen, is het belangrijk om als overheid te voorzien in de mogelijkheid om het noodzakelijk aanbod aan zorg te laten groeien. We denken in de eerste plaats aan de thuiszorg en de thuisondersteunende zorg, bijvoorbeeld dagopvang. Dit is een zuiver Vlaamse bevoegdheid, en ik meen te mogen stellen dat we daar onze verantwoordelijkheid ook altijd genomen hebben en nog nemen met een duidelijk groepspad.

Uiteraard is er ook nood aan residentiële woonzorg, zeker gelet op de toenemende leeftijd en daarmee vaak gepaard gaande toenemende zorg. Het Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg voorspelt voor de periode 2010-2025 een basisscenario waarin voor België 166.030 woongelegenheden extra nodig zijn. Voor Vlaanderen betekent dit een toename van 20.269 extra woongelegenheden tegen 2025, of 1351 bijkomende woongelegenheden per jaar. Gedurende de periode 2009-2012 werden jaarlijks gemiddeld 1383 bijkomende woongelegenheden erkend in Vlaanderen. In 2012 ging het om 1498 erkende woongelegenheden. Het is belangrijk dat deze inspanning kan worden volgehouden.

Tot eind 2012 gold tussen de federale overheid en de gemeenschappen een moratorium op de erkenning van bedden. Dat bedroeg voor Vlaanderen 73.306 woongelegenheden. Tot het einde van dit moratorium hebben wij dat ook perfect gerespecteerd met 71.387 erkende woongelegenheden.

Vlaanderen is – en dat is niet mijn verdienste maar die van vele voorgangers – ook altijd vooruitziend geweest om te werken met een programmatie. Deze programmatie wordt berekend a rato van de bevolkingscijfers en dient als kader voor de toekenning van voorafgaande vergunningen. Zo zijn er op vandaag 21.853 woongelegenheden vergund die nog niet in effectieve uitbating zijn omgezet. De bevraging waar u naar verwijst, had tot doel om na te gaan wanneer die initiatiefnemers zelf denken over te gaan tot de ingebruikname van de woongelegenheden die ze in portefeuille hebben. De bevraging werd enkel verstuurd naar initiatiefnemers die op datum van de bevraging voorafgaande vergunde capaciteit voor een nieuwe voorziening of voor capaciteitsuitbreiding van een bestaande voorziening in portefeuille hadden. Het betreft dus geen voorafgaande vergunningen voor renovatie of vervangings-nieuwbouw. De bevraging gebeurde enkel via e-mail en naar initiatiefnemers van woonzorgcentra en centra voor kortverblijf. 618 van de 801 aangeschreven vergunninghouders,

die 78 procent van de momenteel voorafgaande vergunde capaciteit vertegenwoordigen, hebben de bevraging beantwoord.

We stellen hierbij enkele zaken vast. Voor 2013 zou de jaarlijkse behoefte aan residentiële opvang die door het Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg werd berekend, wellicht ook effectief of toch bij benadering gerealiseerd worden. Op vandaag zijn ongeveer 700 extra woongelegenheden erkend. Vele initiatiefnemers kijken met vraagtekens naar 2014 en vooral naar de overgangsfase richting realisatie van de zesde staatshervorming. De voorlopige onduidelijkheid van de toekomstige organisatie en financieringsmethodiek drijft hen tot uitspraken van een maximale realisatiegraad in 2014. Gelet op de noodzakelijke bouw of verbouwingswerken in veel gevallen en de stand van deze dossiers op vandaag en vooral ook gelet op de noodzaak om het vereiste personeel in dienst te hebben – en dit toch nog altijd in tijden van schaarste aan zorgpersoneel –, lijken ons de aangehaalde cijfers weinig realistisch te zijn.

We willen onze inspanningen voortzetten om geleidelijk en gespreid over de komende jaren, de voorafgaande vergunningen die nu in vele portefeuilles zitten, tot realisatie te brengen. Daarom zal in het nieuwe systeem voorafgaande vergunningen vooreerst de nadruk gelegd worden op het realiseren van reeds verleende voorafgaande vergunningen, rekening houdend met de berekende jaarlijkse noodzakelijke groei en de budgettaire haalbaarheid. Vanaf 2015 worden de RIZIV-middelen in het kader van de zesde staatshervorming immers normaliter overgeheveld naar Vlaanderen. Nieuwe voorafgaande vergunningen zullen vanaf 2014 worden beperkt. Hierbij zal rekening worden gehouden met de evenredige spreiding over de regio's – blinde vlekken –, met de aanpassing van de programmatie die meer aansluit bij de huidige gemiddelde leeftijd van de bewoners die in het WZC verblijven, met aandacht voor bijzondere doelgroepen zoals ouderen met een handicap of psychiatrische problematiek, jongdementerenden en met de budgettaire haalbaarheid. Dit alles wordt nu voorbereid en zal zeker ook nog het voorwerp uitmaken van overleg met de sector in de volgende dagen en weken.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Minister, uw administratie en uw kabinet halen normaal altijd heel strikt de deadline. Daarom was ik wat verwonderd dat ik hier geen antwoord op kreeg. Bij dezen is dat rechtgezet.

Minister, in uw antwoord hoor ik een functie voor de nieuwe regelgeving, maar ook voor de resolutie die we in de commissie hebben goedgekeurd over het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA). We moeten dat samen bekijken. Ik hoor u zeggen dat de prioriteit vandaag de realisatie is van wat er in de portefeuille zit. In onze resolutie hebben we daarvoor een vrij grote overgangperiode ingebouwd. Ik kijk uit naar wat er zal komen in de volgende legislatuur.

Minister, ik dank u voor uw antwoord, en ik zal de lijst nog wel krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght, u hebt gelijk, minister Vandeurzen is een van de ministers die altijd heel correct binnen de geplande tijdslimieten antwoordt. Dat de minister of de administratie af en toe een klein steekje laat vallen ... over een heel grote tijdsperiode gaat het nu ook weer niet.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

■